

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 3608
Warszawa, 3 lipca 2019 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

**- upamiętniającej ofiary zbrodni
pomorskiej z 1939 r.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Kazimierza Smolińskiego.

(-) Waldemar Andzel; (-) Piotr Babinetz; (-) Barbara Bartuś; (-) Joanna Borowiak; (-) Lidia Burzyńska; (-) Tadeusz Cymański; (-) Barbara Dziuk; (-) Leszek Galemba; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Wiesław Janczyk; (-) Jan Kilian; (-) Jacek Kurzępa; (-) Marek Kwitek; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Jan Mosiński; (-) Danuta Nowicka; (-) Piotr Polak; (-) Piotr Pyzik; (-) Urszula Rusecka; (-) Kazimierz Smoliński; (-) Czesław Sobierajski; (-) Ewa Szymańska; (-) Jacek Świat; (-) Ewa Tomaszewska; (-) Jerzy Wilk; (-) Sławomir Zawisłak; (-) Maria Zuba.

UCHWAŁA
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia ...
upamiętniająca ofiary zbrodni pomorskiej z 1939 r.

W wyniku I wojny światowej i postanowień traktatu wersalskiego ziemie zachodnie, w tym Pomorze Gdańskie powróciło od odrodzonej Polski. Państwo i społeczeństwo niemieckie nie pogodziły się z tym faktem zaś II Rzeczpospolitą traktowały jako „państwo sezonowe”.

Po napaści Niemiec na Polskę 1 września 1939 r. władze niemieckie przystąpiły do akcji „odpolszczenia” ziem polskich, które bezpośrednio przyłączono do III Rzeszy. W tym celu na polskich Kresach Zachodnich rozpoczęto masowe rozstrzeliwania polskiej ludności cywilnej uznanej za „element antyniemiecki”, w tym kobiet i dzieci. Niemiecki okupant w pierwszej kolejności skierował agresję wobec inteligencji polskiej. Do największych i najbardziej brutalnych zbrodni w pierwszych miesiącach okupacji doszło na terenie przedwojennego województwa pomorskiego z siedzibą w Toruniu (tzw. „Wielkiego Pomorza”). W ponad 400 miejscowościach, w piaskowniach, lasach i dołach śmierci zamordowano około 30 tysięcy osób. Szczególne represje dotknęły środowiska polskich patriotów czynnie zaangażowanych w odzyskiwanie przez Polskę niepodległości i utrwalanie polskości na Pomorzu. Rozstrzelano także pomorskich Żydów. W pomorskich dołach śmierci Niemcy zabili również pacjentów polskich i niemieckich szpitali psychiatrycznych. Do największych pomorskich miejsc kaźni należą: Piaśnica koło Wejherowa, Szpęgawsk koło Starogardu Gdańskiego, Lasy Kaliskie obok Kartuz, Skarszewy, Mniszek koło Świecia na Wisłą, Igły koło Chojnic, Rudzki Most koło Tucholi, Karolewo i Radzim koło Sępólna Krajeńskiego, Paterek koło Nakła nad Notecią, Tryszczyń i fordońska Dolina śmierci koło Bydgoszczy, Barbarka koło Torunia, Klamry koło Chełmna, Łopatki koło Wąbrzeźna oraz Skrwilno koło Rypina. Głównymi sprawcami ludobójstwa były niemieckie grupy operacyjne Policji i Służby Bezpieczeństwa (*Einsatzgruppen*), oraz członkowie organizacji *Selbstschutz Westpreussen*, w skład której wchodził miejscowi Niemcy – przedwojenni sąsiedzi Polaków. Warto jednak pamiętać, że nie wszyscy obywatele polscy niemieckiego pochodzenia zaangażowali się w eksterminację Polaków, a wśród nich byli także tacy, którzy starali się pomóc swoim polskim sąsiadom. Całkowita liczba ofiar zbrodni pomorskiej 1939 jest niemożliwa do ustalenia z powodu zniszczenia dokumentacji oraz zacierania śladów zbrodni. W 1944 r. z wielu pomorskich dołów śmierci Niemcy wydobyli i spalili zwłoki ofiar zamordowanych na początku okupacji. Zdecydowana większość ze sprawców uniknęła odpowiedzialności karnej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej pamiętając o tamtych tragicznych wydarzeniach składa hołd wszystkim ofiarom zbrodni pomorskiej i oddaje cześć ich pamięci.